

SKEPTIKKO

pakeni Intiasta Suomeen

Helsinkiin paennut Sanal Edamaruku ei ole kyllästynyt loppumattomaan huuhaan vastustamisen urakkaansa. Eivätkä vastoinkäymiset ole lannistaneet häntä. ”Me muutamme Intiaa. Meidän täytyy tehdä se.”

JUHA LEINIVAARA

KUVA: RISTO K. JÄRVINEN

SANAL EDMARUKUA on ylistetty. Häntä on kirottu. Hän on kritisoinut guruja, henkiparantajia sekä huijareita. Poliitikkojen huuhaapäätökset eivät ole myöskään jääneet häneltä rauhaan. Rationalistit ja tasa-arvon kannattajat keuhuvat häntä. Edamarukun kritiikin kohteet kutsuvat miestä perinteiden tuhoajaksi; mieheksi, joka ei kunnioita eikä arvosta mitään.

Edamarukun elämän alkutaival kuvastaa hyvin miehen nykyistä elämää. Hänen vanhempansa olivat vapaa-mielisiä. Isä oli kristitty, mutta rationalisti. Äiti oli taustoiltaan hindu, mutta uskonnoton. Sanalin isän olisi pitänyt kääntyä kristityksi, jotta avioliitto olisi ollut sopiva molempien sukujen silmissä. Muussa tapauksessa liittoa ei hyväksyttäisi.

Sanalin isä ja hänen vaimonsa menivät naimisiin rakkaudesta, he eivät siis suostuneet järjestettyyn liittoon. Molempien perheet vastustivat heidän liittoaan. Minkäänlainen sovittelu ei ollut mahdollista sukulaisten kanssa, ei edes Sanalin isän puolison tullessa raskaaksi. Sanalin isä tarttui raskaana olevaa vaimoaan kädestä. He muuttivat pois miehen perheen luota. Sanalin isän vaimon synnytystuskat alkoivat kaatosateessa kävellessä. Synnytys tapahtui yksin vaimon kotona. Naapurit toki tarjosivat apuaan.

Sanalin isä ja hänen vaimonsa eivät kuitenkaan alkaneet vihata sukujaan. He päättivät kasvattaa lapsensa rationalistiliikkeen opeilla. Lapsilla olisi oikeus valita ja opiskella niitä aiheita ja uskontoja, joita he halusivat opiskella. Mitään uskontoja ei pakkosyötettäisi. Aikuisina heidän lapsensa saisivat valita omat maailmankatsomuksensa.

15-vuotiaana Sanal päätti liittyä Intian rationalistiaktivisteihin, mutta ikänsä puolesta hän ei päässyt jäseneksi. Ongelman pystyi kuitenkin kiertämään: Sanal ja muut nuoret perustivat opiskelijoiden rationalistiyhdistyksen. Samaan aikaan hänen naapurustossaan asunut suosittu nainen sairastui verisyöpään. Naisen suku ei luottanut lääkehoitoihin. He rukoilivat naisen puolesta. Hän kuoli hoidon puutteeseen. Sanal tajusi uskomushoitojen konkreettiset vaarat. Hänen työlleen löytyi vankkumaton tarkoitus.

SANALIN MYRKYTTÄMISTÄ SUUNNITELTU

NOIN KOLMEKYMMENTÄ VUOTTA myöhemmin Sanal Edamaruku on Suomessa. Hänellä on Humanistiliitossa suomalainen ystävä Pekka Elo, joka tarjosi asuinpaikan Helsingissä. Edamarukua on haastateltu mm. Satakunnan kansa -lehteen ja Ylen Ajankohtainen kakkonen -ohjelmassa. Myös Skeptikko-lehti pääsi haastattelemaan häntä.

Syy Sanalin Suomen-vierailuun kerrottiin edellisessä Skeptikko -lehdessä (2/2012). Edamaruku paljasti Intian Mumbaissa, että vettä vuotava krusifiksi on jotain muuta kuin ihmetapahtuma. Sadat ihmiset olivat keränneet patsaasta vuotavaa vettä Velankannin kirkossa. Veden uskottiin sisältävän parantavia voimia. Katolisen kirkon edustajat totesivat, etteivät he olleet aktiivisesti mainostaneet krusifiksiä ihmetekona. Seurakuntalaiset olivat tehneet itsenäisesti hätäisiä johtopäätöksiä.

Kun Edamaruku ei esittänyt julkista anteeksipyyntöä ihmehen selittämisestä, kävi katolisen kirkon piispa jättämässä rikosilmoituksen jumalanpilkasta. Delhin poliisi on yrittänyt pidättää Edamarukun, jopa kohteliaasti poliisiasemalle kutsumalla, mutta toistaiseksi hän on kielletty. Hän joutuisi automaattisesti tutkintavankeuteen ilman takuita.

Poliisi on käynyt Sanalin suvun luona jo viisi kertaa kyselemässä skeptikon perään. Seuraava askel voi olla perheen talon takavariointi. Edessä voi olla jopa kolmen vuoden pituinen oikeustaistelu. Jos hän antautuisi vapaaehtoisesti poliisille, niin mitään varmuutta tutkintavankeudesta vapautumisesta ei olisi. Edamarukun kannattajat ovat kertoneet, että intialaisilla keskustelupalstoilla on jopa suunniteltu sitä, miten he saisivat myrkytettyä Sanalin selliinsä.

Sanal arvioi, etteivät kohusta otsikoihin nousseet piispat haluaisi lopulta päätyä todistajiksi oikeussaliin. Silloin tiedotusvälineille esiteltäisiin katolisen kirkon kannalta epäsuotuisia asioita Velankannin kirkon tapahtumista. Katolisen kirkon toiminta jumalanpilkkasyytteen aikaansaamisessa nostattaisi liikaa negatiivista julkisuutta.

PROFEETTA MUHAMMADIN HIUSTUPPO

AIKAISEMMIN URANSA AIKANA Edamaruku on kritisoinut poliitikkojen päätöksiä, tunnetuimpien gurujen opeuksia ja suosittujen parantajien ihmetekoa. Sanal on kritisoinut jopa pääministerin astrologia, josta seurasi poliitista painetta pääministerille. Lista Intian tunnetuimmista huuhaa-aiheista hengästyttää.

Tuhansia ihmisiä villinnyt Ganesh -patsaan ihmemaidon selvittäminen ei aiheuttanut vastaiskuja. Hän on kritisoinut myös uuden moskeijan esineistöä, kun siellä väitettiin säilytettävän itse profetta Muhammadin hiustuppoa. Laajalle levinnyt uskomus meriveden muuttumisesta makeaksi ihmeteen seurauksena, kuin sattumalta sadekauden aikana, aiheutti lopulta terveysvaaran. Kansalaiset ryntäsivät juomaan aavistuksen verran vähemmän suolaista merivettä. Sen uskottiin parantavan sairauksia. Kukaan ei näyttänyt välittävän siitä, että samaiseen rantaveteen laskivat monen kylän jätevedet. Kemikaalianalyysi vahvisti, ettei väitetty ihmeteko poistanut merivedestä kolibakteereja.

Kaikkia näitä ilmiöitä kritisoidessaan Sanal sai olla rauhassa. Vasta katolisen kirkon kohdalla poikkeus vahvisti säännön. Poliisit usutettiin ensimmäistä kertaa skeptikon perään.

Vuonna 1950 laadittu Intian perustuslaki on taannut kaikkien uskomusten avoimen kritiikin. Edamaruku toteaa, että aidossa demokratiassa sen täytyy olla mahdollista. Intian ensimmäinen pääministeri Jawaharlal Nehru oli rationalisti. Uskontoa pyritään pitämään erillään politiikasta. Perustuslakiin on myös kirjattu sekularismin ja tieteen edistämisen tärkeys. Monen eri uskonnon keskelä elävän kansan oikeudet taataan parhaiten, kun yksi uskonto ei pääse komentamaan muita. Siksi katsomusten tasa-arvo on tärkeällä sijalla perustuslaissa.

”

ÄITI AMMA

vierailee lähes vuosittain Suomessa halailemassa ihmisiä. Poliitikot esiintyvät hänen kanssaan uutisissa. Näitä vierailuja käytetään hyväksi rahankeräyksessä Intiassa.

Intian tiedotusvälineet ottavat aina mielellään esille taikauskoon liittyviä aiheita. Television keskusteluohjelmissa kiistellään kiivasti kansan uskomuksista. Ohjelmista tulee viihdyttävämpiä, kun mukana on avointa kädenvääntöä. Sanal toteaa hymyillen, ettei hänellä ole aina ohjelmissa kaikkia vastauksia. Hän on kuitenkin se harvinainen tutkimusta ja analyysia vaativa ääni ohjelmissa Tutkiminen on tärkeämpää kuin käsien pystyyn nostaminen.

RUKOUKSISTA 2,6 MILJOONAN EURON PALKKIO

EDAMARUKU KERTOO useista tapauksista, joissa kuuluisat henkilöt ovat olleet edistämässä huuhaata julkisuudessa.

Esimerkiksi auringonpimennyksiin liittyy sitkeä uskomus. Vanha kansa tietää, että ruoka muuttuu päivän pimetessä myrkylliseksi, kun käärme syö Auringon. Edamaruku ja joukko skeptikoita osallistuivat televisio-ohjelmaan, jossa he söivät onnellisesti voileipiä kesken pimennyksen. Kaikki selvisivät koettelemuksesta hengissä. Yksinkertainen demonstraatio laittoi monet ihmiset miettimään uudelleen uskomusten ja perinteiden taustoja.

Itseään kehuva pääministerin astrologi suostui kesken kiivaan väittelyn testiin televisiolähetyksessä. Kokeessa hänen olisi pitänyt lukea ihmisten tähtikarttoja ja kertoa ketkä heistä olivat hengissä tai kuolleita. Astrologi oli kehunut taitavansa sellaisen taidon. Kuitenkin hän yritti vakoilla testiin liittyviä tietoja. Hän yritti lahjoa Edamarukun avustajaa. Lahjonnan epäonnistuttua hän perui osallistumisensa kokeeseen.

Uuden painostuksen myötä ja julkisen nolaamisen uhan edessä astrologi suostui toiseen testiin. Toisessa testissä koeryhmä oli mukana televisio-ohjelman yleisössä. Astrologi väitti tähtikarttojen perusteella ensimmäisen miehen olevan onnellisesti naimisissa ja omistavan suuria maita. Mies oli juuri kokenut avioeron. Hänellä oli pieni maatila. Tulokset eivät olleet sen parempia muidenkaan koejäsenten kohdalla. Astrologi ei saanut enää ohjelman jälkeen entisen kokoista seuraajajoukkoa itselleen.

Ajankohtaisessa episodissa kuivuus on uhkaamassa maanviljelijöiden työtä. Kokonaiset sadot ovat katoamassa eteläisessä Karnatakan osavaltiossa, kun mon-

suunisadetta ei tulekaan ennustetulla tavalla. Viranomaiset taistelevat kuivuutta vastaan temppelien avustuksella. Paikallishallinnon Bharatiya Janata -puoleen edustajat ovat pyytäneet temppelitä rukoilemaan sadetta. Hindutemppelit saivat korvauksia rukoilemiseen käytetystä ajasta. Prosessin kuluihin varattiin 170 miljoonaa rupiaa (2,6 miljoonaa euroa).

NUORET OSAAVAT TEHDÄ SAMANLAISIA IHMETEKOJA KUIN GURUT

RATIONALIST INTERNATIONALIN toimintaan kuuluu nuorten valistaminen. Tiedeleireillä koululaisille opetetaan kriittisen ajattelun perusteita. Tietenkin esimerkkien kautta, kun heille paljastetaan yleisimpien taikatemppujen salat. Näin he osaavat itse tehdä samanlaisia ihmetekoja kuin kaukaisia kyliä kiertävät gurut. Vasta kaksitoistavuotias tyttö kykenee oppituntien jälkeen suorittamaan pyhien miesten ihmetekoja. Yksitoistavuotias poika osasi taivuttaa lusikkaa ”ajatuksen voimalla” televisiostudion edessä.

Nuorten esiintyminen tuo erinomaista medianäkyvyyttä, kun samoilla teoilla seuraajiaan hämmästyttäneet miehet alkavat punastella oppilaiden suoritusten jälkeen. Aikaisemmin maaseutua kiersi pieni rationalistien ryhmä, joka paljasti ihmetekojen salaisuuksia. Nyt samanlainen sanoma kiertää tehokkaammin nuorten levittäessä tervettä epäilyä perheilleen ja ystävilleen.

Työ on tuottanut tulosta. Rationalist Internationalin jäsenmäärä on noussut ensimmäisten vuosien 8000 jäsenestä jo 100 000 jäseneseen. Tietotekniikan yleistyminen on tuonut skeptisen äänen yhä useamman luettavaksi ja kuunneltavaksi. Kotitietokoneet ovat vielä suhteellisen harvinaisia Intiassa, mutta uusien kännyköiden mahdollistama internet-yhteys on lisännyt selkeiden verkkosivujen suosiota.

Taloudellinen kasvu pakottaa luopumaan joistakin perinteistä. Edamaruku mainitsee maansa tunnetuimman ihmisoikeusongelman. Kastijärjestelmä on käytössä uskonnoista riippumattomilla tavoilla. Hindulaisuuteen perustuva ja Veda-kirjallisuudessa ensimmäistä kertaa mainitut kastit vaikuttavat myös katolisen kirkon piispojen valintaan Intiassa. Esimerkiksi vain yläkastin jäseniä ase-

KUVA: RISTO K. JÄRVINEN

Juha Leinivaara ja Sanal Edamaruku.

tetaan ehdolle tärkeisiin virkoihin kirkoissa. Uskonnoista riippumatta intialaiseen kulttuuriin kuuluu sitkeästi kastijärjestelmän noudattaminen.

Korkeakouluilla ei ole varaa karsia hakevia opiskelijoita kastijärjestelmän perusteella, sillä kysyntä korkeakoulutetuille ammattilaisille kasvaa vuosittain. Yläluokka ei haluaisi kastittomia osallistumaan yhteiskunnan tärkeisiin tehtäviin. Edamarukun kanta on selkeä: ”Nyt, jos koskaan, Intian täytyy panostaa tieteen edistämiseen.”

SUOMESSA HYVINKIN KAKSI VUOTTA

PUHUESSAAN Euroopan ja Intian välisestä yhteistyöstä Sanal muistuttaa tärkeästä asiasta Skepsis ry:n kannalta. Euroopassa ei välttämättä ymmärretä, miten Intiassa suhutaudutaan länsimaiden antamaan tukeen.

Esimerkiksi äiti Amma, alkuperäiseltä nimeltään Sudhamani Idamannel, vierailee lähes vuosittain Suomessa halailmassa ihmisiä. Poliitikot esiintyvät hänen kanssaan uutisissa. Silloin vierailua käytetään hyväksi Intiassa. Länsimaissa halausta haetaan henkisen elämyksen takia. Intiassa äiti Amman seuraajille kerrotaan, että hänellä on kansainvälistä vaikutusvaltaa. Siksi liikkeen hyväntekeväisyys saa rahalahjoituksia monesta maasta. Rahavirtojen summat eivät ole tiedossa. Poliitikot ovat vaatineet useaan otteeseen tutkintaa liikkeen taloudesta, mutta toistaiseksi kukaan ei ole kehdannut aloittaa sel-

laista projektia. Yli 30 miljoonan ihmisen halaaminen ei siis olisi mennyt hukkaan.

Edamaruku kertoo, ettei Suomessa vietetty kesä haittaa merkittävästi hänen toimintaansa Intiassa. Hän pysyy ajantasalla internetin ansiosta. Sen kautta onnistuu televisio-ohjelmien haastatteluihin osallistuminen. Skype-puheluiden välityksellä Edamarukun ääni pääsee kiertämään ympäri maailmaa. Aiheet eivät lopu kesken, sillä Intian poliitikoissa riittää taikauskoisia ihmisiä.

Edamarukun toiminta ei rajoitu pelkästään Suomeen. Puolalaiset, norjalaiset ja ruotsalaiset skeptikkojärjestöt järjestävät hänelle luontosaleja. Edamaruku aikoo kirjoittaa kaksi kirjaa kokemuksistaan. Ensimmäisessä kirjassa kerrotaan hänen ja pyhien miesten kohtaamisista. Uransa aikana Edamaruku on nähnyt runsaasti ihmeiksi väitettyjä tekoja, mysteereiksi markkinoituja huijauksia ja jopa hengenvaarallista huuhaata. Toinen kirja keskittyy Sanalin uraan yleisemmällä tasolla ja rationalismin nousuun Intiassa. Sanal arvioi, että hän voi hyvinkin olla vielä kaksi vuotta Suomessa.

Edamaruku ei ole väsynyt loppumattomaan urakkaansa. Eivätkä vastoinkäymiset ole lannistaneet häntä. ”Me muutamme Intiaa. Meidän täytyy tehdä se.”

Sanal Edamaruku luennoi Skepsikselle tieteiden talolla 7. marraskuuta klo 18 alkaen.